

A 22 éves közgazdászhallgató szenvedélye a politika. Orbán információs diktatúrájáról írt tanulmánya Magyar Bálint Magyar polip 3. A posztkommunista maffiaállam című kötetében jelent meg. Úgy véli: az új önkényuralmak nem vérrel gyakorolják a hatalmukat, hanem a kommunikáció eszközeivel képesek meggyőzni az embereket arról, hogy az elnyomás jó. Orbán Viktor pedig idestova húsz éve építgeti saját, nemzeti narratíváját, amely mára „légmentesen zár”.

LAMPÉ ÁGNES
interjúja

– Kezdjük a végén! A politikai kommunikáció fortélyairól szóló tanulmányának utolsó mondata: „Csak Orbán Viktor látszik érteni, miről szól ez a játék.” Csak ő?

– Csak ő. Nagyon jó politikus, tökéletesen tudja, mivel és hogyan tud kommunikálni.

– Miért ne érezhetne rá más is?

– Orbán erejét az adja, hogy képes narratívában gondolkodni. Átfo-gó víziót hangoztat, amelyben nem egyes ügyekre koncentrálnak, hanem világmagyarázatot ad. Olyat, ami a választók számára érthető, érzelmi-leg befogadható. Ennek birtokában pedig az emberek már önállóan is levezetik speciális, orbánista vála-szaikat a további kérdésekre. Például egy uniótól érkező kritika esetén a Fidesz-szavazónak nincs szüksége arra, hogy Kósa Lajos vagy Rogán Antal a szájába rágja a választ, mert magától is tudja.

– A baloldal is találhatna ma-gának világmagyarázatot és világmagyarázót.

– Egy időben talált is. A rendszer-váltás után a baloldal a Nyugathoz tartozás narratíváját tette magáévá, piaccgazdasággal, demokráciával, a Nyugat tekintélyével. De nem fog-ta fel a szisztémát, egyszerűen örült, hogy működik. A Fidesz viszont megértette a mechanizmust, és a

SZÁJMARKETING

Madlovics Bálint:

A politika az értelmezés versenye

FOTÓ: KOVALOVSKY DÁNIEL

Nyugat-narratívára kitalálta a maga hatékony ellenvázlatát.

– Eközben a baloldal?

– A baloldal, különösen a DK még mindig a Nyugat-szöveget nyomja, ami persze koherens, de már nem működik, a Fidesz legyőzte, rég túl vagyunk rajta. Vannak persze kísérletek új üzenetek kitalálására, de nincs szellemi hátország, amely ezt narratívába

foglalná. A Fidesz mögött ott a Század-vég, egy profi intézmény Habonnyal, Finkelsteinnel, G. Fodor Gáborral. Ők értik a kommunikáció logikáját, ami hatalmas segítség Orbánnak.

– Ön ezt információs diktatú-rának hívja.

– Szergej Gurijev nyomán. Lényege az, hogy az új önkényuralmak nem vérrel gyakorolják a hatalmukat, ha-

nem a kommunikáció eszközeivel képesek meggyőzni az embereket arról, hogy az elnyomás jó.

– **Orbán arra hivatkozik: mindent a nép kétharmados felhatalmazásával tesz.**

– A politikailag hatásos válaszokat el kell választani a szakértői véleménytől. Előbbi rövid és frappáns, a magyar néplelket veszi figyelembe, bár nem föltétlenül udvarol neki. Miközben a szakértő azt mondja, ezzel az érveléssel bármi elhárítható, és minden olyan vitát ellehetetlenít, amelyben a nép esetleg újragondolhatná a folyamatokat. Így valójában nem is a nép dönt, megteszi ezt helyette a politikai elit.

– **Ez a világ sok országában így működik.**

– Most csak a kommunikációról beszélünk; arról, hogy a hatalom gyakorlati megengedik-e a magukkal szembeni kritikát. Az orbáni válasz az, hogy nem, hiszen a nép mindenre felhatalmazta őt. Bencsik Gábornak, a Magyar Krónika főszerkesztőjének kijelentése: „Nem azért mentünk el a Békemenetekre, hogy ti meggazdagodjatok”, lélektanilag ezért volt fontos a kormányoldalon.

– **Nem hozott változást.**

– De nagy feltűnést keltett, és ott felszabadító erővel hatott, hogy ezt ki lehetett mondani.

– **Őn azt írja, az orbáni nemzeti narratíva hatásos és kiemelkedően kommunikációs panel.**

– Az biztos, hogy az emberek magukévá tudják tenni, szinte mindenre válasz adható vele.

– **A botrányokat, mondjuk a Quaeator-ügyet, hogyan lehet ezzel megmagyarázni?**

– A korrupcióra e narratíva válasza: nemzeti tőkét akar építeni. Márpedig sokan osztják azt a véleményt, hogy ez a szemlélet viszi előre Magyarországot. A multikkal szemben legalább nemzeti érzelmű tőkéseink lesznek. A Quaeatorból viszont valóban nagy botrányt csinálhatott volna az ellenzék, ha létezne hatásos ellennarratívája. De nincs. Ehelyett bízik az igazság erejében, abban, hogy az emberek egyszer majd belát-

ják: korrump a kormány. Csakhogy ez nem így működik. A közvélemény ma úgy tartja, a korrupció általános, kiirathatatlan, de most legalább jó irányba megy az ország.

– **És a közel háromezermilliárd forintos magánnyugdíj-megtakarítás lenyúlása? Ott nehéz ezt a szöveget elhítenni.**

– Arra más válasz van. Az orbáni narratíva szerint a régi rendszerek rosszak, tenni kellett ellenük. A vitákat meg beszorítják arra, hogy jogos-e ez a kritika, pedig a következmény az igazán érdekes: miután Orbán hozzányúl egyes intézményekhez, megfogja és zsebre teszi őket.

– **Hogy éri el mindezt?**

– Az ellenzék elfogadja az orbáni fogalmi kereteket, és csak reagál rájuk. Úgy érzi, feltettek neki egy kérdést, amelyre mindenáron válaszolnia kell, hogy kiderüljön „az igazság”, miközben csak az Orbán által lefektetett sínen indulnak el.

– **Őn azt írja: Orbán apafigurája, patriarchális szemlélete kolbászfesztivállal, pálinkával és „a szegény elesett nők nem valóik a politikába” szöveggel nagyon is működik.**

– Hat az emberekre. Ráadásul sokan félreértik Orbán mondatait, azt hangoztatják, fasiszta, uszító szövegeket mond. Ezek szerint a többség szereti a fasiszta és az uszító szövegeket? Ez csak a mi percepciónk, az emberek nem így élik meg.

– **Hanem?**

– A nemzeti narratíván keresztül. Ha ezt mondjuk épp a Brüsszel elleni háborús retorika egészíti ki, az ellenzék rögtön azt sulykolja, hogy a béke pártján áll. De közben nem fogja fel, hogy a kormány narratívájában ez mást jelent: a nemzeti kormány szabadságharcot vív a befolyásolni akaró külső hatalom ellen, nemzeti felhatalmazással nemzeti érdekeket véd. Ezt érzelmileg könnyű befogadni, ezért sok ember elhiszi, a békeszöveg pedig úgy csapódik le náluk, hogy adjuk meg magunkat az EU-nak.

– **Azért a Simicska-ügy rávilágít a rendszer működésére.**

– A nemzeti narratíva egy lepel, sok

minden befér alá. Azt állítja: én vagyok a nemzeti érdek védelmezője, aki ellenem küzd, az a nemzetet támadja. Ez akárki lehet, az ellenzék vagy akár Simicska Lajos. Orbán amúgy idestova húsz éve építgeti ezt a narratívát. Az ellenzéknek is valami hasonlót kellene tennie. Orbán ugyanis mindezt olyan erősen hangsúlyozza, hogy a közbeszéd átállt erre. És mára légmentesen zár a narratíva.

”

A nemzeti narratíva egy lepel, sok minden befér alá. Azt állítja: én vagyok a nemzeti érdek védelmezője, aki ellenem küzd, az a nemzetet támadja.

”

– **A kommunikációs panelek fontosabbak, mint maguk az intézkedések?**

– Az intézkedések nem önmagukban, hanem az értelmezések szintjén léteznek. Márpedig ha csak a Fidesz értelmezése létezik, akkor az lesz az érvényes, az emberek az alapján élik meg a döntéseket. Sőt szerintem a nemzeti narratíva már Orbán nélkül is megállna a lábán. A politikai verseny lényegében értelmezési verseny.

– **És az egészségügy? Ott igazán nehéz nemzeti értelmezést találni.**

– E téren nincs is konkrét értelmezés. Márpedig a választó akkor azt mondja: ez nem fontos, hisz nem beszél róla a politika. Rossz üzeneteket ugyanis még egy erős sajtó sem tud lenyomni az emberek torkán. Ha a mai ellenzéknel lenne a kormány médiaereje, támogatottságuk helyett az apátia növekedne. Viszont ha a Fidesznek lenne a mai ellenzékéhez mérhető sajtója, üzeneteit akkor is befogadnák. A saájmarketing közösség- és identitásteremtő erő. Ez sehol máshol nincs meg. Ezért uralja Orbán a játékteret.